

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	stażysta Angelika Chodorowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 grudnia 2017r. w Suwałkach

sprawy **J. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie wysokości kapitału początkowego

w związku z odwołaniem J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 10 marca 2017 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala J. P. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 95.076,19 złotych, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 54,96%, ilości okresów składkowych 298 miesięcy i okresów nieskładkowych w ilości 6 miesięcy.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 10.03.2017r. ustalił J. P. kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r. w wysokości 59.761,46 zł.

Wskazał, że do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1989r. do 31.12.1998r.. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosił 51,60%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 51,60% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w ustawie z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016r. poz. 887), co dało kwotę 629,98 zł. Do obliczenia kapitału początkowego przyjął też 13 lat i 3 miesiące (159 miesięcy) okresów składkowych i 6 miesięcy okresów nieskładkowych oraz współczynnik proporcjonalny do – osiągniętego do 31.12.1998r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego 59,79%.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów:

- od 1.12.1978r do 30.06.1990r., ponieważ w zaświadczeniu z dnia 10.02.2017r. brak jest informacji, że w całym okresie pracy na podstawie umowy agencyjnej J. P. podlegał ubezpieczeniu społecznemu oraz informacji o osiągniętym wynagrodzeniu w wysokości co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia;

- od 1.06.1992r. do 30.06.1992r., ponieważ działalność nie była prowadzona.

W odwołaniu od tej decyzji J. P. zaskarżył ją w części dotyczącej nie uwzględnienia do ustalenia wartości kapitału początkowego okresu od 1.12.1978r do dnia 30.06.1990r. i okresu od 06.1992r. do 30.06.1992r.. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie przepisów art. 6 ust. 2 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z roku 2016 poz. 887 ze zm.), art. 1 ust. 1, art. 4, ustawy z dnia 19.12.1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. z 1975 roku nr 45 poz. 232 ze zm.).

Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ponowne obliczenie wartości kapitału początkowego przy uwzględnieniu okresów od 01.12.1978r. do dnia 30.06.1990r. i okresu od 01.06.1992r. do 30.06.1992 roku. W związku z tym wniósł o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków oraz z dokumentów w postaci legitymacji uprawniającej do świadczeń zdrowotnych, książeczki wojskowej, zaświadczenia, umów agencyjnych i aneksów do nich, a także załączników wskazujących wysokość odprowadzanych składek i wysokość uzyskiwanego dochodu – na dowód, iż był w spornym okresie ubezpieczonym i odprowadzał jako ubezpieczony obowiązkowo składki do ZUS.

Wskazał, że był zatrudniony na podstawie umowy agencyjnej w (...) Spółdzielni (...) w S. od dnia 1.12.1978r. do 30.06.1990r. i prowadził punkt gastronomiczny przez 9 godzin dziennie. Sporządzane były dokumenty finansowe pt. „załącznik”, w których wyliczone są kwoty należnych składek ZUS, które odprowadzał zleceniodawca z jego środków. Zgodnie bowiem z zawartymi umowami z tytułu pracy wykonywanej na podstawie umowy był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym stosownie do przepisów ustawy z dnia 19.12.1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. nr 45 poz. 232 ze zm.). Dołączane natomiast dokumenty potwierdzają fakt, iż świadczył pracę na podstawie umowy agencyjnej i podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu. Uważał, że w okresie obowiązywania ustawy z dnia 19.12.1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, gdy nie ma możliwości ustalenia podstawy wymiaru składek za czas trwania umowy agencyjnej lub zlecenia, a fakt jej realizacji nie budzi wątpliwości, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę odpowiadającą 60% przeciętnego wynagrodzenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie uzasadniając jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Suwałkach ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie było uzasadnione.

W sprawie oczywistym jest, że odwołujący się J. P. był zatrudniony w (...) Spółdzielni (...) w S. w okresie czasu od 1.12.1978r. do 30.06.1990r. na podstawie umowy agencyjnej, a więc jako agent. Faktu tego nie kwestionował pozwany organ rentowy tylko uważał, że z przedłożonego zaświadczenia z dnia 10.02.2017r. nie wynikało, aby podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu i nie zawierało informacji o osiąganym wynagrodzeniu w wysokości co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia. W obliczu natomiast akt osobowych odwołującego się prowadzonych przez tą Spółdzielnię takie zatrudnienie odwołującego się w pełnym wymiarze czasu pracy jest niewątpliwe. Z akt osobowych odwołującego się, które są kompletne i szczegółowo były prowadzone, jednoznacznie to wynika, co zostało przy tym potwierdzone przez zeznania świadków K. S. wiceprezesa tej Spółdzielni i (...) wówczas kierownika sekcji gastronomii Spółdzielni.

W związku z tym, że odwołujący się niewątpliwie pracował w (...) Spółdzielni (...) w S. w okresie czasu od 1.12.1978r. do 30.06.1990r., to niezależnie od tego czy jest, czy też nie informacja, że była za niego opłacana składka na ubezpieczenie społeczne i czy osiągał wynagrodzenie w wysokości co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia,

należy mu ten okres zaliczyć do okresu składkowego i uwzględnić w wyliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 2 pkt. 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15.11.1991r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne, albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne: pracy na obszarze Państwa Polskiego, wykonywanej na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu takiej umowy: a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w którym występowało zwolnienie od opłacania składki, b) wykonywanej przed dniem 1.01.1976r., jeżeli umowa odpowiadała warunkom ubezpieczenia obowiązującym w tym dniu.

Z brzmienia tego przepisu wynika przecieź, że niezależnie od tego, czy była, czy też nie była opłacana składka na ubezpieczenie społeczne, to dla osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej czy też zlecenia od dnia 1.01.1976r., zawsze zalicza się okresy tej pracy jako okresy składkowe.

Takie stanowisko zostało potwierdzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28.09.2010r. w sprawie III AUa 628/10, jak też wyrokiem tego Sądu z dnia 15.02.2012r. w sprawie III AUa 81/12 albo i wyrokiem z dnia 20.02.2013r. w sprawie III AUa 876/12. Nie zakwestionował go również Sąd Najwyższy, który w sprawie II UK 58/11 rozpoznawał kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28.09.2010r. w sprawie III AUa 628/10.

Odnosnie natomiast uwzględnienia w wyliczeniu wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego wynagrodzenia osiąganego z racji zatrudnienia w Spółdzielni jako podstawy wymiaru składek, to wskazać należy, że w tej kwestii nie można opierać się na dołączonych do akt sprawy przez odwołującego się dokumentach nazwanych przez Spółdzielnię „załącznikami”, a wystawianych na podstawie kalkulacji finansowych jakie na potrzeby zatrudnienia na podstawie umowy agencyjnej były przez Spółdzielnię sporządzane. Ajenci poprzez kalkulację finansową rozliczali się na zasadach zryczałtowanej odpłatności. Nie jest to dowód na podstawie wymiaru składek z tego względu, że z kalkulacji finansowej nie wynika czy faktycznie takie wielkości dochodu zostały przez ajenta uzyskane, a wskazane tam obciążenia finansowe przychodu odprowadzone. Są to bowiem teoretyczne wyliczenia dotyczące wysokości sprzedaży, marży, kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwo, zysku przedsiębiorstwa, odpłatności agentów. Nie jest też wystarczającym dowodem w sprawie zeznanie ajenta, że takie dochody uzyskiwał. Nie ma bowiem na to żadnego potwierdzenia. Wskazać tymczasem należy, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31.12.1975r. w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia określało jedynie kwotę maksymalnej składki. Stosownie zaś do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21.04.1982r. (Dz.U. Nr 13 z dnia 17.05.1982r., poz. 102), zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jeżeli czas pracy określony w umowie odpowiada co najmniej pełnemu wymiarowi czasu pracy obowiązującego pracowników jednostki gospodarki uspołecznionej, która zawarła umowę, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie nie mogła być niższa od kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Zgodnie natomiast z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29.01.1990r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz.U. Nr 7, poz. 41), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ajenta stanowił dochód bieżąco zadeklarowany przez jednostkę gospodarki uspołecznionej za zgodą osoby, która zawarła umowę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.

Mając więc powyższe na uwadze wyliczyć należało kapitał początkowy odwołującego się uwzględniając mu okres zatrudnienia jako ajenta (...) Spółdzielni (...) w S. od 1.12.1978r. do 30.06.1990r. jako cały okres składkowy poprzez przyjęcie z tego okresu do wyliczenia wysokości wskaźnika podstawy wymiaru podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne tylko za okresy od 17.05.1982r. do 31.12.1989r. w kwocie najniższego wówczas wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej i od 01.01.1990r. do 30.06.1990r. w kwocie 60% przeciętnego wówczas wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Jak bowiem wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego dla uznania okresu zatrudnienia

wykonywanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne zarówno w części obciążającej pracodawcę, jak i pracownika spoczywał na pracodawcy. Skoro więc odwołujący się był zatrudniony jako agent w pełnym wymiarze czasu pracy należy wobec niego zastosować wskazany sposób liczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru

Licząc kapitał początkowy odwołującego się nie można było uwzględnić mu natomiast okresu od 1 do 30 czerwca 1992r., czyli jednego miesiąca, gdyż organ rentowy nie potwierdził za ten okres jego ubezpieczenia jako już prowadzącego swoją działalność gospodarczą, a odwołujący nie przedstawił dowodu opłaty składki na to ubezpieczenie. Tymczasem podleganie ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą wynika z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, a nie tylko prowadzenia działalności gospodarczej. Dowód przy tym opłaty składki obciąża prowadzącego działalność gospodarczą.

Ostatecznie kapitał początkowy Sąd ustalił w oparciu o sporządzoną w tym zakresie uzupełniającą opinią biegłej sądownej z zakresu rachunkowości i finansów. Biegła sporządziła dwie opinie, jednakże dopiero uzupełniająca była właściwa w sprawie, gdyż została opracowana o prawidłową podstawę wymiaru składek przy liczeniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. W pierwszej opinii biegła przyjęła nieprawidłową podstawę wymiaru składki, bo za cały okres w wysokości 60% przeciętnego wynagrodzenia. Wprawdzie w uzupełniającej opinii biegła popełniła błąd rachunkowy przy wyliczeniu wskaźnika za 1990r., ustalając go na 25,43% (powinno być 55,40%), a przy wyliczaniu wskaźnika za 1978r. i 1982r., błąd poprzez przyjęcie niewłaściwej średniej krajowej, co skutkowało, że za 1978r. wskaźnik ustaliła na 96,30% (powinno być 85,60%), a za 1982r. ustaliła go na 35,57% (powinno być 23,71%), to jednak uwzględniając te błędy jako oczywiste, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru podlegał odpowiedniemu przeliczeniu. Odnosząc to do ostatniej (drugiej) opinii uzupełniającej, z korektą już wskaźnika za 1990 rok na 55,40%, z obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 20 lat – sumy tych wskaźników za te wszystkie lata - pomniejszeniu podlegało 19,28%. Przyjąć bowiem należało za rok 1982, rok 1985 – 26,99% (różnica 8,58%), a różnicę za 1978 rok w wysokości 10,70%. Podstawa wymiaru wyniesie więc 671, - zł, a sam kapitał początkowy kwotę 95.076,19 złotych, przy przyjęciu 298 miesięcy okresów składkowych, bo zwiększonych o okres od 1.12.1978r. do 30.06.1990r.